

Zo ging dat in Kerniel in 1913: een reglement op de hygiëne in de cafés

Rombout Nijssen

In een poging een einde te maken aan onhygiënische toestanden in de talrijke kleine en grote cafés in het land, kwam in 1912 een wet tot stand die de gemeentebesturen oplegde te voorzien in een reglement op gezondheidsmaatregelen voor cafés, of – zoals de wet dat noemde – *slijterijen van geestrijke of gegiste dranken in 't klein*. De wet werd afgekondigd op 12 december 1912 en voorzag dat de koning terzake minimumnormen kon vastleggen. Vervolgens werd op 9 januari 1913 het koninklijk besluit ondertekend, dat een model voor zo een gemeentelijk reglement bevat. Vervolgens stond het de gemeenten vrij een eigen reglement aan te nemen, en dit ter goedkeuring aan de provinciegouverneur voor te leggen, of dit model over te nemen.

In Kerniel betoonde de gemeenteraad zich een ijverige leerling. De raad nam het modelreglement op 9 maart 1913 over, en publiceerde het als een plaatselijk reglement. Het nieuwe reglement loste drie pijnpunten op het vlak van de hygiëne op: cafélokalen moesten voortaan voldoende ruim en goed verlicht zijn, de glazen waaruit gedronken werd moesten regelmatig gespoeld worden, en er werden minimale normen voor het sanitair vastgesteld.

Het nieuwe reglement was van toepassing op alle nieuwe slijterijen, die geopend waren na 13 december 1912. In de eerste plaats werd vastgelegd dat elk café waar alcoholische dranken geschonken werden, langs de openbare weg toegankelijk moest zijn. In lokaaltjes die achter een woonhuis gelegen waren, of die niet direct bereikbaar waren, mocht dus voortaan geen alcohol meer geschonken worden. Bovendien moest het gedaan zijn met kleine, lage, halfverlichte dranklokalen. Voortaan moesten cafélokalen een plafond hebben van minstens 2,75 meter hoogte. De vensters moesten groot genoeg zijn om voldoende licht binnen te laten, en ze moesten open gezet kunnen worden om de lucht te verversen. Er moest voortaan ook een strikte scheiding in acht genomen worden tussen de verbruikszaal van een café, en de woonruimten van de uitbater.

Om te voorkomen dat de glazen nog gespoeld werden in een emmer, waarvan het water slechts nu en dan werd ververs, legde het reglement de verplichting op om het water *gedurig te vernieuwen*. Vandaar dat vandaag nog de waterkraan moet blijven lopen zolang er in een café glazen gespoeld worden.

Een derde pijnpunt in de cafés aan het begin van de twintigste eeuw, was de kwaliteit van het sanitair. Het nieuwe reglement legde op dat er voor de klanten voldoende en *betamelijke* pisbakken en *gemakken* aangelegd moesten worden. Hoeveel er dat waren, en aan welke voorwaarden zij moesten voldoen, meldt het reglement niet. Die pisbakken en gemakken moesten bovendien langs buiten bereikbaar zijn, en via venster en deur in de buitenlucht verlucht kunnen worden.

Eenmaal een caféhouder in de noodzakelijke infrastructuur voorzien had, moest hij zijn café, de koer, de pisbakken en de gemakken onderhouden en *in goeden staat van onderhoud en reinheid houden*.

Om er zeker van te zijn dat alle bepalingen van het reglement stipt nageleefd werden, kreeg een groot aantal functionarissen het recht om toezicht te houden: de gemeentelijke ambtenaren, de ambtenaren van het ministerie van financiën, en de politieagenten en *gendarmen* hadden ten allen tijden het recht de lokalen te controleren en kregen de bevoegdheid om processen-verbaal op te stellen wanneer zij inbreuken vaststelden.

Tekstuitgave: **Rijksarchief Hasselt**, *Oud gemeentearchief van Kerniel*, nr. 16, verslagregister van de gemeenteraad.

Zitting van den 9 maart 1913.

De gemeenteraad van Kerniel

Gezien den omzendbrief van den heer gouverneur van den 28 januari 1913, bestuurlijk memoriaal n° 22 inhoudend modelreglement waaraan de nieuwe slijterijen van geestrijke of gegiste dranken moeten beantwoorden in het belang der openbare gezondheid en zedelijkheid.

Besluit:

Art. 1. Elke nieuwe slijterij van geestrijke of gegiste dranken, ter plaatse te gebruiken, moet langs den openbaren weg gemakkelijk toegankelijk zijn.

Wordt beschouwd als nieuwe slijterij, degene die geopend is van 14 december 1912 af, in lokalen die nooit tot slijterij of sedert ten minste 6 maanden niet meer tot slijterij gediend hebben.

Art. 2. De lokalen der slijterijen moeten voldoende oppervlakte en hoogte hebben om aan degenen die daar vertoeven de nodige luchtruimte te verzekeren, de hoogte binnenskamers van elk hunner mag niet minder dan 2 m. 75 bedragen.

Art. 3. Gezegde lokalen moeten voorzien zijn van doelmatige middelen tot natuurlijke verlichting, luchtverversing en luchtvernieuwing, zij worden voor hunne bestemming geschikt gemaakt en mogen niet tot huiselijk gebruik aangewend worden.

Art. 4. Het wasschen der drinkglazen geschiedt zorgvuldig door middel van gedurig te vernieuwen zuiver water.

Art. 5. Ten gebruike der kalanten worden in voldoende getalle gezonde en betamelijke pispakken en gemakken aangelegd, welke rechtstreeks met deur, venster en luchtvenstertje in de vrije lucht uitkomen en welke bovendien, wanneer zij niet buiten kunnen geplaatst worden, voorzien zijn van doelmatige inrichtingen tot bestendige luchtvernieuwing.

Art. 6. De lokalen der slijterij, de koer, de pispakken en de gemakken worden altijd in goeden staat van onderhoud en reinheid gehouden.

Art. 7. De beëdigde gemeenteambtenaar en beampten, de ambtenaars en beampten van het beheer der rechtstreeksche belastingen, douanen en accijnzen, de dwangbevel dragers en de gendarmen zijn, in overeenstemming met artikel 26 der wet van 12 december 1912, bevoegd om de overtredingen van het tegenwoordig reglement na te sporen en ze vast te stellen door processen-verbaal, opgemaakt volgens de voorschriften toepasselijk in zake rechtstreeksche belastingen, douanen en accijnzen. Die processen-verbaal worden den controleur der belastingen van het gebied toegestuurd.

Art. 8. De slijters zijn verplicht de agenten onder art. 7 aangeduid, zonder eenigen bijstand, in de lokalen der slijterij toegang te verlenen.

Art. 9. De overtredingen van dit reglement worden gestraft krachtens littera B van n° 2 van artikel 25 der voornoemde wet, met eene boete van 300 tot 1000 frank; bij

gebreke van betaling wordt die boete door eene gevangenisstraf van eene tot drie maanden vervangen. Het sluiten der slijterij kan bovendien uitgesproken worden tot na de betaling der boete en, zoo nodig, tot op het oogenblik dat aan de voorgeschreven eischen voldaan is.

De bepalingen van artikel 9 der wet van 31 mei 1888 betreffende de voorwaardelijke veroordeling, zijn niet van toepassing op de hierboven voorziene straffen (art. 27 van gezegde wet van 12 december 1912).

Gedaan in zitting te Kerniel, op datum als boven,

De gemeenteraad

J. de Fastré

A. Delvaux

S. Swennen

Ed. Groven

H. Timmermans

G. Berden